

est eos quos negatiue Deus reprobauit, odio haberi, seu non diligî, atque appellari vasa irae, vasa contumeliae: quod sane contingere non valet nisi ob originale peccatum: vt enim legitur Sap. XI: nihil potest Deus odisse eorum quae fecit, quum omnia sint valde bona: odit ergo Deus in Esau, odit in reprobo, quod non fecit ipse, nempe originale peccatum.

Secundo hanc propositionem demonstrant Patres. Augustinus praecipuis scribit (12): "vasa sunt irae, quae perfecta sunt ad perditionem, quae illis debita redditur: sibi hoc impudent, quia ex ea massa facta sunt, quam propter vnus peccatum, in quo omnes peccauerunt, merito iusteque damnauit. Si autem vasa sunt misericordiae, quibus ex eadem massa factis supplicium debitum reddere noluit, non se inflent, sed ipsum glorificent, qui eis misericordiam non debitam praemitit." Et infra (13): "quid enim diligebat in Iacob antequam natus fecisset aliquid boni, nisi gratium misericordiae suae donum? Et quid oderat in Esau antequam natus fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum? Nam neque in illo diligeret iustitiam, quam nullam ille fecerat, neque in isto odisset naturam quam bonam ipse fecerat." Habet similia plurimis in locis (14). Subscribit Augustino S. Thomas: potissimum vbi docet (15), manifestationem duplicis attributi, misericordiae nempe, et iustitiae esse causam, cur licet omnes homines sint aequales, et in natura, et in peccato originis, vnum tamen Deus praedestinet, alium reprobet. Eius verba sunt: "voluit ergo Deus in hominibus quantum ad aliquos, quos praedestinat, suam repraesentare bonitatem per modum misericordiae parcendo; et quantum ad aliquos, quos reprobat per modum iustitiae puniendo. Et haec est ratio quare Deus quosdam eligit, et quosdam reprobat." etc. Et alibi (16): "si aliquis duobus aequè ipsum offendentibus vni dimittat offensam, et non alteri, est misericors vni, et iustus est ad alterum, neutri vero iniquus. Quum enim omnes homines propter peccatum primi parentis damnationi nascantur obnoxii, quos Deus liberat, per suam gratiam liberat; et sic quibusdam est misericors,

"quos

(12) Epist. cxv. alias ev. ad Sixtum cap. 6.

(13) Cap. viii. eiusd. Epist.

(14) Lib. II. contra duas epist. Pelag. cap. 7. Et lib. de Correptione

et grat. cap. 7. et alibi.

(15) Prima Parte, quaest. xxiii. art. 5. ad 3.

(16) In cap. ix. Epist. ad Romanos. Lect. 9.

"quos liberat; quibusdam autem iustus, quos non liberat, neutris autem iniquus."

Hinc eruuntur variae theologicae argumentationes pro adsertione nostra firmanda. Harum praecipua sit: praedestinatio ad gloriam facta est per modum misericordiae parcendo; reiectio vero a gloria, quae est reprobatio negatiua, facta est per modum iustitiae puniendo; atqui in signo illo in quo discretio electorum a reprobis facta est, nihil certe erat, ob quod Deus parcere, vel punire posset, nisi originale peccatum: quum enim in vno eodemque signo, in quo facta est praedestinatio aliquorum, facta fuerit aliorum reprobatio; et quum praedestinatio facta sit ante merita personalia praeuisa; et sic parcendo facta sit, hoc est peccatum originale condonando; quoque et reprobatio ante peccata personalia facta fuit, puniendo quidem originale peccatum.

Alia ratio est: ex quo Deus creaturam rationalem cum iustitia originali et gratia sanctificante condiderit, iniquus illico esset si illam in gratia perseuerantem a regno excluderet: tametsi gloria illi non sit debita, quemadmodum neque gratia, vt contra Baium definitum credimus: ideo igitur illam excludit a gloria, quoniam per originalem culpam acceptam iustitiam deperdidit. Insuper: an non negatiua reprobatio poena censenda est? Supponat ergo culpam oportet.

CAPVT X.

Caluini errore relato, ad ea quae a Caluinistis obiciuntur, solvenda pergit. Dein Theologorum Catholicorum in negotio reprobationis negatiuae nobis aduersantium argumentis fit satis.

Inter Ioannis Caluini foedissimos errores vnus ex praecipuis fuit, vnicam et adaequatam tum negatiuae tum positivae reprobationis causam esse solam Dei voluntatem. Censuit enim ille, Deum ante praecisionem cuiuslibet peccati, tum actualis, tum originalis, ab aeterno quosdam homines, quosdamque Angelos a regno coelesti exclusisse, illisque poenam damni et sensus praeparasse; proinde nec Angelos nec homines reprobos, fuisse creatos ad coelestem beatitatem, sed in damnationem sempiternam: atque vt hoc suum decretum executioni mandetur, necessitatem illis imponi ad peccandum,

dum, quinimo posituē eos a Deo ad peccatum impelli. Haec erat hominis impiissimi mens, quantum ex eius scriptis intelligitur. Scribit enim (1): quod Deus »consilio nutuque suo ita ordinar, vt »inter homines nascentur ab vtero certae mortis deuoti, qui suo exitio ipsius nomen glorificent. « Et rursum (2) postquam dixit, Deum »pro arbitrio suo quem visum illi fuerit misericordia dignari, in »quemcumque libuerit iudicii seueritatem stringere; indurandi verbum quum Deo in Scripturis tribuitur, non solum permissionem, »sed diuinā quoque irae actionem significare. Quod Satan ipse, qui »iussu efficaciter agit, ita est eius minister, vt non nisi eius imperio agat. « Concludit: »corruit ergo frivolum illud effugium, »quod de praescientia Scholastici habent. Neque enim praeciderit »ruinam impiorum a Domino Paullus tradit, sed eius consilio, et »voluntate ordinari; quemadmodum et Salomon docet, non modo »praecognitum fuisse impiorum interitum, sed impios ipsos fuisse »destinato creatos vt perirent (3). «

Quod quidem execrabile Caluini dogma, etsi non omnes, praecipui tamen illius Sectatores, ex ipso Caluinistae nuncupati, his argumentis communire conati sunt: vt legimus Act. ii. v. xxiii. de Christo *hunc definito Dei consilio, et praescientia Dei traditum, per manus iniquorum affigentes interimistis.* Deus igitur definito consilio Iudaeos reprobos ad Deicidium impulit. Similiter: dicitur Exod. vii: *ego indurabo cor eius.* Et Ioann. xii: *propterea non poterant credere, quia dixit Isaias: excaecauit oculos eorum, et indurauit cor eorum, vt non videant oculis, et non intelligant corde.* Deus ergo caussa est ad peccatum impellens, pro suo libitu damnans, et praedestinans ad interitum. Praeterea: Augustinus aperte docet (4), malorum hominum voluntates a Deo in malum inclinari, quod Pharaonis exemplo demonstrat, dicens: »sicut est induratio Pharaonis, »cuius et caussa dicitur, ad ostendam in illo virtutem Dei. « Igitur praesupposita in humana voluntate malitia, impellit Deus efficienter reprobum in culpam, et in damnationem. Accedit: reprobis necessario damnantur: neque enim pro reprobis orare possemus, si latum de eius reprobatione decretum nobis, Deo reuelante, notum fieret: dicit enim Augustinus (5): »si de aliquibus ita certa

» est:

(1) In III. Instit. cap. 23. §. 6.

(2) In cap. ix. Epist. ad Rom.

(3) Cap. xvi. v. 4.

(4) Lib. de grat. et lib. arb. cap. 20.

(5) Lib. xxi. de Ciuit. Dei cap. 24.

»esset Ecclesia, vt qui sint illi etiam nosset, qui licet adhuc in »hac vita sint constituti, tamen praedestinari sunt in aeternum igitur nem ire cum diabolo; tam pro eis non oraret, quam ne pro ipso. « Haec potissimum Caluinistae opponunt; quae tamen suo ordine soluere non est difficile.

Ad primum itaque respondet S. Thomas scribens (6): »eadem »actio diuersimode iudicatur in bono vel in malo, secundum quod »ex diuersa radice procedit. Pater enim tradidit Christum, et ipse »semetipsum ex caritate; et ideo laudantur. Iudas autem tradidit ipsum ex cupiditate; Iudaei autem ex inuidia; Pilatus ex timore »mundano, quo timuit Caesarem; et ideo vituperantur. « Petri igitur dictum, nempe *definito Dei consilio* de redemptione intelligendum est, et ad Patrem referendum; adeo vt hic definito consilio, Filium suum pro humani generis redemptione tradiderit; minime vero intelligendum de Deicidio; sic vt referatur ad Iudaeos, seu iniquos, atque hi Dei consilio Christum interemerint; permissis licet Deus Iudaeorum iniquitatem, vt latum de morte Filii decretum exequeretur.

Ad secundum dicendum: Deum excaecare, et obdurare subtrahendo tantum, et non largiendo gratiam; non vero infundendo, aut causando malitiam, vel ad peccandum impellendo. Sic expresse Augustinus variis in locis potissimum in Epistolis, et in tractatibus in Ioannem (7) vbi ait: »excaecat Deus deserendo, et non adiuuando. Quod occulto iudicio facere potest, iniquo non potest. «

Tertii solutio est: Augustinum hoc vnum docere, impios aliquando a Deo deserere, quatenus sinit eos, aut peruersorum consuetudine corrumpi, aut in bonorum temporalium affluentia superbire, aut aliis rerum circumstantiis abuti. Non ergo Deus homines ad malum impellit, sed sinit eos potestate sua vti malo, quod in ipsis permittit; vel vt cum Schola loquamur, occasionaliter tantum, ac permissiue, non directe in malum eos trahit, impellitque. Legendus super hac re S. Thomas (8).

Postremum sic soluendum est: reprobis necessario quidem damnabitur, necessitate quam vocant *consequentiae*, quum infallibilis sit illatio ista: Iudas ab aeterno reprobatus est: ergo damnabitur.

Non

(6) Tertia Parte, quaest. xlvii. art.

rum: et tractatu 53.

3 ad 3.

(8) In Epist. ad Rom. cap. 9.

(7) Epist. cxcix. alias cy. ad Six-

Non tamen necessitate, quae consequentis dici consuevit: nam verum non est dicere: Iudas ab aeterno reprobatus est: ergo necessario damnabitur. Damnabitur enim libere; quatenus libere peccando, damnari volet. Quod vero stante reuelatione de illius reprobatione, haud possemus nos pro illo orare, non ex eo ortum duceret, quod non posset ille absolute salutem consequi; sed quod reuelatione illa posita, omnis omnino a nobis spes tolleretur obtinendi pro eo media efficacia ad salutem, videlicet, aut actualem conuersionem, aut finalem persecrantiam: spei siquidem obiectum est non bonum possibile, sed futurum. Quin et orationem nostram eo in casu non esse licitam iudicant Theologi.

Sed Calvinistis iam debellatis, Theologorum modo Catholicorum nobis contradicentium argumenta erga adsertam reprobationis negatiuae caussam soluamus necesse est. Opponunt ergo primo Paullam, qui ad Rom. ix. non minus excludit demerita a reprobatione, quam merita a praedestinatione, dicens: *quum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali cet.* Ergo sicut electio ad Regnum antecedit quaecumque merita, ita relectio a regno quaelibet demerita praecedat. Insuper Paullus ipse negatiuam reprobationem in solam Dei voluntatem reducit: quum enim sibi obiecisset v. xiv. *Num. quid iniquitas apud Deum?* ad supremam Dei voluntatem confugiens, dicit: *miserebor cuius misereor.* Concluditque: *igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.*

Secundo opponunt: Augustinus non minus reprobationem, quam praedestinationem refert ad inscrutabilia iudicia Dei. Scribit enim (9): *»cur in eadem caussa me potius, quam illum puniet, aut illum »potius, quam me liberabit? Hoc non dico; si quaeris, & quare? »Quia in hac re sicut iusta est ira eius, ita inscrutabilia iudicia »eius.«* Idem docet S. Thomas dicens (10): *»voluntas secundum »quam vult Deus aliquem non saluari, non requirit aliquam ratio- »nem ex parte voliti, quum salus gloriae non sit debita naturae »humanae.«*

Tertio opponunt: saltem in reprobis illis qui Baptismatis Sacramento abluti sunt, atque remissum originis peccatum, non erit istud caussa suae reprobationis: extat enim Concilii Tridentini Decretum (11): *»in renatis nihil odit Deus, quia nihil est damnatio- »nis*

(9) Lib. de Dono Persou. cap. 8.

(10) Lib. 1. ad Anibaldum Quaest.

vnica, art. 5.

(11) Sess. v.

»nis iis, qui vere consepulti sunt cum Christo per baptisma in »mortem.«

Quarto opponunt: videtur obstare adsertioni S. Thomas dicens (12), quorundam reprobationem esse actum diuinae prouidentiae, ad quam spectat aliquos *permittere a vita aeterna deficere.* At si reprobatio esset ex peccato originis, esset actus iustitiae vindictivae: ergo.

Quinto rursus opponunt: seu praecedens argumentum instaurant: Deus remittit absdubio baptizatis omnem culpae reatum: ergo et poenae. Remittens enim culpam, et poenam remittat necesse est.

Sexto arguunt: Adam in statu innocentiae caruit persecrantiae dono; sed non eo priuatus est ob originis peccatum: non ergo ob peccatum hoc denegat Deus actualis persecrantiae donum.

Postremo aiunt: praedestinatio caussam non habet: ergo neque reprobatio. Haec obiciunt.

Singula igitur solutenda sunt: ac primum quidem, si Apostoli verba pendantur, ex eo soluitur, quod Paullus allatis tantum excludit merita personalia, non originale peccatum, vt alibi a nobis fuit demonstratum. De cetero in Dei potentiam, et inscrutabilia iudicia reprobationem refundens, non nisi de illa in particula, seu comparatiue sumta loquitur. Quacrit enim, cur Esau potius, quam Iacob, qui aequaliter erat reus, reprobatus fuerit, sicut cur Iudaei potius fuerint reprobandi quam gentes? Atque huic quaestioni respondet ipse Paullus: *»jan non habet potestatem figulus luti ex »eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in »contumeliam?«* Absoluta vero reprobatio caussam suam in originali peccato agnoscit.

Hinc habetur solutio secundi: Augustinus enim et Thomas hoc pacto exponendi sunt, vt de hac comparatiua reprobatione sint loquuti, ne eos sibi met contradicentes agnoscere cogamur: verba haec sunt Augustini laudato loco: *»cur iste assumatur, ille derelinquatur, inscrutabilia sunt iudicia Dei.* Nec dissimilia protulit S. Thomas dicens (13): *»quare autem in speciali trahat hunc, et illum non trahat, non est ratio aliqua nisi beneplacitum diuinae voluntatis.* Quod ergo scripserat ad Anibaldum, de massa generis humani cum noxa originali spectata accipiendum est; qua praesupposita, gloria est beneficium indebitum, quum tamen debita illa esset creaturae

(12) Prima Parte, quaest. xxiii. art. 3.

(13) In cap. vi. Ioann.

rae rationali cum originali iustitia conditae, si in illa perseverasset.

Tertio varie à variis occurritur. Nonnulli manus victas dant, concedentes, originale peccatum non fuisse reprobationis causam in his, qui ab eo per Baptismum mundandi erant: quos tamen haud possumus non deserere; deserunt nempe illi communem Patrum sensum. Propterea ad alias responsiones venientes, Theologos alios reperimus duplicem infectionem distinguentes; scilicet et naturae, et personae. Qui insuper addunt, sublata per Baptismum infectione personae, remanere infectionem naturae, nempe concupiscentiam, et ob istam damnari. Verum et hi Theologi admittere videntur in his qui Baptisma susceperunt, aliquid perditionis, quod in eis oderit Deus, atque concupiscentiam in illis peccatum esse, quod cum catholica doctrina componi nequit. Itaque mediam nos viam insequentem, dicendum iudicamus: reprobam iam baptizatum non damnari quidem immediate et proxime ob peccatum originale, sed propter actualia; licet remote et radicaliter propter illud damnetur. Non enim vlla originalis peccati culpa in eo manet qui baptizatus est; remanent tamen miseriae eius reliquiae, quas inter extat concupiscentia, quae ex peccato est, et ad peccatum inclinat; eique manet adhuc indebitum speciale auxilium ad actu perseverandum requisitum. Consulatur S. Thomas (14).

Ad quartum Theologi respondent, Sanctum Thomam asserere quidem, reprobationem esse actum providentiae; sed non negare, esse quoque actum iustitiae; imo sicut praedestinatio, etsi actus providentiae sit, est quoque actus misericordiae, quia quos a massa perditionis liberat, gratis et ex misericordia liberat; sic quos in massa perditionis relinquit, nec a miseria eos liberat, actus iustitiae est. Itaque ibi est et ratio providentiae, et actus iustitiae: providentiae quidem, quatenus permittit aliquos ab ipso fine deficere: iustitiae vero, quatenus ad id permittendum ex parte eorum iustam habet causam, nempe naturae corruptionem. Legendi Augustinus et Thomas (15).

Ad quintum dicatur: quod exclusio a gloria est proxime connexa cum reatu peccati; et remote connexa cum privatione potentiae proximae expeditae, siue specialis auxilii actualis perseverantiae; quae privatio est poena peccati. Hinc habetur, quod homo percipi-

(14) Quaest. vi. de verit. art. 1. ad 9.

(15) Lib. ii. contra duas epist. Pela-

giani. cap. 7. Prima Parte, q.

xxiii. art. 5. ad 3.

piens Baptismi gratiam, nequit proxime damnari propter originale peccatum; proxime quidem, ut superius dictum fuit, quia reatu huius peccati caret, et nihil damnationis in eo remanet; damnari tamen potest ob peccatum originale remote; quia ut loquuntur Africani Patres (16): »per nequitiam cordis (impius) in hominis terreni vetustate permanet, illius ibi iusto iudicio derelictus, qui gratiis, iusteque damnat.«

Sexti argumenti illatio falsa est: etenim Adam nulla origine vitiatus, nulla nequitiae putredine compactus, non egebat iuxta Augustinum huiusmodi adiutorio: nunc vero ad reprimendam elationem, tumoremque superbiae opus est ampliore gratiae virtute, quam Deus aliquibus misericorditer elargitur, aliquibus iuste denegat, ne sibi ipsi fidat infirmitas humana, atque gratiam in iis agnoscat qui liberantur, debitum vero, et iudicium in his qui derelinquantur. Legatur Augustinus (17).

Alia etiam via solvi hoc argumentum potest: quum enim de causis reprobationis hominum instituta quaestio, statum naturae lapsae supponat, nulla est argumenti comparatio, quae de innocentiae statu loquitur. Neque enim, felicissima illa primi hominis conditione durante, quid simile humanae naturae accidisset, ac post peccatum accidere experimento novimus: unde licet primus hominum gratia illa atque perseverantiae actualis dono privatus non fuerit propter originale peccatum nondum contractum, iustissime propter illud privantur homines reprobi in hac rerum conditione.

Ultimo adsignandum est discrimen a Sancto Augustino traditum, ubi scribit (18): »bonus est Deus, iustus est Deus. Potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest quemquam sine meritis damnare, quia iustus est.« Et ubi scribit (19): »quaerimus causam praedestinationis, et invenire non possumus. Quaerimus causam derelictionis, et invenimus eam causam esse peccatum originale.«

COROLLARIUM.

Ex hucusque dictis constat, quam iniquum sit illorum Theologorum iudicium, qui hanc de reprobatione negativam sententiam dogmati Caluiniano comparant, atque censura theologica notare audent.

Tom. II.

Yy

Dif-

(16) In Epist. Synod. cap. 7.

(17) De Corp. et Grat. cap. 12.

(18) Lib. iiii. contra Tullian. cap. 18.

(19) In epist. ad Sixtum.

non
pla:
ces
in doc:
tima
S. Thom.

Differt enim ab errore illo omnimode, ac quamlongissime distat. Nam Caluinus reprobationis primariam causam absolutam Dei voluntatem constituit: adserit homines ad interitum violenter impelli in baptizatis radi tantum, sed non remitti originis peccatum, sicutque proximam in his damnationis causam manere: statuit in ipsa concupiscentia naturam originalis peccati: denique nulli reprobo concedit fidem, veramque iustitiam. At sententia quam sequimur, quaeque Augustinum praecipuum agnoscit Auctorem, neminem sine malo eius merito docet reprobari: voluntate sua cadere eum qui cadit, et gratiae auxilio stare qui stat: originis maculam Baptismo prorsus abstergeri, et remanere concupiscentiam ad agonem, causam damnationis remotam: in reatus macula, quam Baptisma delet, naturam originalis peccati esse positam: atque reproborum plurimos, et credere, et iustificari: licet in accepta iustitia non perseuerent finaliter, sed morte praueantur in mortali peccato constituti.

CAPVT XI.

De reprobationis effectibus pauca: item de praedestinatorum reproborumque numero ac signis: quae accedit libri vitae notio, atque descriptio.

Quae de effectibus praedestinationis dicta sunt, ipsa quoque, seruaturo utriusque ordine, de effectibus reprobationis sunt confirmanda. Adeo ut effectus reprobationis sit quidquid a Deo reprobante est, et ex Dei intentione ad aeternam perducit damnationem. Hinc neque reprobi natura seu substantia, neque liberum eius arbitrium, neque cuiusquam generis dotes, siue facultates inter reprobationis effectus numeranda sunt: haec enim non largitur Deus suis creaturis ut pereant. Erunt igitur reprobationis effectus peccati quod nunquam dimittitur, permissio; doni perseuerantiae iusta denegatio; obcaecatio etiam et induratio, quatenus idem sunt, ac iusta hominis impii derelictio, et misericordiae subtractio, non prout sunt cordis humani singularis inertia, atque nequitia: demumque supplicium sempiternum, quo Deus iuste punit quod ipse non fecit.

Quod si quaeratur ex nobis, quomodo peccati permissio quod nunquam dimittitur, sit reprobationis effectus, et nihilominus ipsum peccatum sit causa damnationis, atque ad illam praesupponatur, re-

spondemus conformiter ad ea quae superioribus capitibus praefinita fuere, permissionem illam esse effectum reprobationis negatiuae, ob quam denegatur gratia finalis perseuerantiae; peccatum autem cum morte coniunctum causam esse reprobationis positiuae, atque supplicii aeterni. Eo pacto donum finalis perseuerantiae effectus est praedestinationis gratituae, et perseuerantia ipsa causa est glorificationis, ac felicitatis sempiternae. Vnde nihil imperceptibile, vel repugnans est in nostra hac sententia.

At praedestinatorum numerum incertum nobis, solique Deo notum Ecclesia testatur dicens: »Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus« cet. Quae verba habet etiam S. Thomas (1). Magnum illum esse haec suadent. Apocalypsoe cap. vii. legimus: »vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis, stantes ante tronum, et in conspectu agni, amicti stolis albis, et palmae in manibus eorum.«

Verum si comparatio electorum cum reprobis fiat, valde exiguum illorum esse numerum suadet ex Scripturis ipsis: etenim Matth. vii. dicitur: *angusta est porta, et arcta est via quae ducit ad vitam; et pauci sunt qui inuenient eam.* Item Lucae xiii. cuidam Christum interroganti, *Domine si pauci sunt qui saluantur?* Respondit ipse Christus: *contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quaerent intrare, et non poterunt.* Insuper Matth. xxii. dicitur: *multi sunt vocati, pauci vero electi.* Similiter ab Isaia cap. xvii. praedestinati spicis assimilantur, quae post messem remanent in agro; granis quoque vuarum, racemisque post vindemiam in palmitibus remanentibus. Tandem electi dicuntur in Euangelio pusillus grex, nedum ob humilitatem, sed etiam ob maiorem reproborum numerum, ut exponit Beda (2).

Patres deinde id ipsum tenent. Scribit siquidem Augustinus (3): »quot sunt illi qui videntur obseruare praecepta Dei? Vix inueniuntur vnus vel duo, aut paucissimi. Ipsos solos liberaturus est Dominus, et ceteros damnaturus.« Et Magnus Gregorius (4): »ad fidem inquit multi veniunt, sed ad coelestia regna pauci perueniunt.« Etiam Ioannes Chrysostomus Anthiochenos compellans ait

Yy 2

ait

(1) Prima Parte, quaest. xxiii. art. 7.

(2) Lib. iv. cap. 54.

(3) In Psalm. xlviil.

(4) Hom. xiv. in Euang.

ait (5): „quot putatis esse in Ciuitate nostra, qui salui fiant?
 „Non possunt in tot millibus centum inueniri qui saluentur. Quin
 „et de his dubito.“

Suffragatur haec euidētissima ratio: triplex enim hominum stā-
 tus distinguitur, scilicet naturae, legis, et gratiae; vel ab Adam vs-
 que ad Mosem, a Mose ad Christum, a Christo ad haec tempo-
 ra, et ad finem vsque mundi. In priore statu, videlicet naturae,
 multa erat malitia hominum super terram; cuncta cogitatio intenta
 erat ad malum, et omnis caro corruperat viam suam; adeo vt poe-
 nituerit Deum, quod hominem fecisset, et tactus dolore cordis in-
 trinsecus consumserit omnem substantiam, quae erat in terra, ab
 homine vsque ad pecus, exceptis animantibus quae cum Noë in ar-
 cam erant ingressa. Ita liber Geneseos capp. vi. et vii.

Sed et post diluuium iterum grassata iniquitas est, et vna cum
 genitibus idolorum cultus, indomita atque effrenis concupiscentia.
 Scriptam vero legem soli Iudaei habuerunt, quam tamen paucissimi
 seruauerunt. De illis enim haec Dauid pronuntiauit: „omnes decli-
 nauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non
 „est vsque ad vnum.“

Denique in statu legis gratiae maiorem hominum partem Eth-
 nici, atque Haeretici cum Mahumedanis constituunt. Neque omnes
 Catholici salui fiunt. Horum aliqui mundani dicuntur, aliqui Cle-
 rici, aliqui Fratres aut Monachi. Ad mundanos quod attinet, Sal-
 uianus est qui dicat (6): „praeter paucissimos qui mala fugiunt,
 „quid est aliud pene omnis coetus Christianorum quam sentina vi-
 „tiorum?“ Clericos vero et Monachos, ob status reuerentiā non
 memoramus.

Igitur constat ex his apertissime, in omni statu, et in omni ho-
 minum genere esse reuera valde exiguum praedestinatorum nume-
 rum. Haud tamen hinc nobis desperandum: quin, propter Dei prae-
 destinantis misericordiam sperare tenemur, in exiguo licet numero
 nos esse repositos; ac sedulam locare operam ne ob patrata scelera
 aeterno addicemur supplicio.

Licet tamen incertus penitus electorum numerus nobis sit, cer-
 tum illum Deo reuera esse S. Thomas nobis auctor et magister est: cu-
 ius hic verba transcribemus (7): „respondeo dicendum quod nu-
 „me-

(f) Orat. xiv.
 (6) Lib. iii. de Prouidentia.

(7) Prima Parte, quaest. xxiii. art.
 7. in corp.

„merus praedestinatorum est certus. Sed quidam dixerunt, eum es-
 „se certum formaliter, sed non materialiter; vt puta si diceremus
 „certum esse quod centum vel mille saluentur; non autem, quod
 „hi vel illi. Sed hoc tollit certitudinem praedestinationis, de qua
 „iam diximus. Et ideo oportet dicere, quod numerus praedestina-
 „torum sit certus Deo, non solum formaliter, sed etiam materia-
 „liter. Sed aduertendum est, quod numerus praedestinatorum cer-
 „tus Deo dicitur non solum ratione cognitionis; quia scilicet scit
 „quot saluandi sunt; sic enim Deo certus est, etiam numerus gu-
 „starum pluuiae et arenae maris; sed ratione electionis, et defini-
 „tionis cuiusdam.“

„Ad cuius euidētiam est sciendum, quod omne genus inten-
 „dit facere aliquid finitum vt ex supradictis de infinito apparet.
 „Quicumque autem intendit aliquam determinatam mensuram in suo
 „effectu, excogitat aliquem numerum in partibus essentialibus eius,
 „quae per se requiruntur ad perfectionem totius. Non enim per se
 „eligit aliquem numerum in his, quae non principaliter requirun-
 „tur, sed solum propter aliud: sed in tanto numero accipit hu-
 „iusmodi, in quantum sunt necessaria propter aliud: sicut aedifi-
 „cator excogitat determinatam mensuram domus, et etiam determi-
 „natum numerum mansionum quas vult facere in domo, et deter-
 „minatam numerum mensurarum, parietis vel tecti; non autem eli-
 „git determinatum numerum lapidum, sed accipit tot, quot suf-
 „ficiunt ad explendam tantam mensuram parietis. Sic igitur conside-
 „randum est in Deo respectu totius vniuersitatis, quae est eius ef-
 „fectus. Praeordinauit enim in qua mensura deberet esse totum vni-
 „uersum, et quis numerus esset conueniens essentialibus partibus
 „vniuersi; quae scilicet habent aliquo modo ordinem ad perpetui-
 „tatem, quot scilicet sphaerae, quot stellae, quot elementa, quot
 „species rerum. Individua vero corruptibilia non ordinantur ad bo-
 „num vniuersi quasi principaliter, sed quasi secundo, in quan-
 „tum in eis saluatur bonum speciei. Vnde licet Deus sciat nume-
 „rum omnium indiuiduorum, non tamen numerus, vel bonum, vel
 „culicum, vel aliquorum huiusmodi est per se praordinatus a Deo:
 „sed tot huiusmodi diuina prouidentia producit, quot sufficienti ad
 „specierum conseruationem. Inter omnes autem creaturas principa-
 „lius ordinantur ad bonum vniuersi creaturae rationales, quae in
 „quantum huiusmodi incorruptibiles sunt, et potissime illae, quae
 „bea-

»beatitudinem consequuntur, quae immediatus attingunt vltimum
»finem. Vnde certus est Deo numerus praedestinatorum, non solum
»per modum cognitionis, sed etiam per modum cuiusdam princi-
»palis praefinitionis.«

»Non sic autem de numero reproborum qui videntur esse prae-
»ordinati a Deo in bonum electorum, quibus omnia cooperantur
»in bonum.«

»De numero autem omnium praedestinatorum hominum, quis
»sit, dicunt quidam, quod tot ex hominibus saluabuntur, quot An-
»geli ceciderunt. Quidam vero, quod tot ex hominibus saluabun-
»tur, quot Angeli remanserunt. Quidam vero quod tot ex homi-
»nibus saluabuntur, quot Angeli ceciderunt, et insuper tot, quot
»fuerunt Angeli creati. Sed melius dicitur, quod soli Deo cogni-
»tus est numerus electorum in superna felicitate locandus; (vt ha-
»bet collecta pro viuus, et defunctis.)« Haec ad litteram S. Tho-
»mas; quibus nihil excogitari poterit apertius ac solidius.

Signa modo et praedestinatorum et reproborum exploremus. Priõ-
rum haec sunt praecipua: I: sensuum illecebris, ac mundi volup-
tatibus nuntium mittere, animo quidem et spiritu, libertate etiam
et consilio. Pollicitus est enim Deus summe verax centuplum, vi-
ramque aeternam his qui reliquerint domum, vel fratres cet. vt
habetur Matth. xix.

II: tolerare patienter iniurias et persecutiones propter iusti-
tiam, vt liquet ex eiusdem Euangelii cap. v.

III: humilitas vera, et quae in omnibus, et erga omnia pro-
dat se. Dicitur enim Psalm. c: *non habitabit in medio domus meae,*
qui facit superbiam. Et Matth. xviii: *nisi conuersi fueritis, et ef-*
ficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum caelorum.

IV: ardens in Deum et proximum caritas: iuxta illud Paulli
ad Rom. viii: *quicumque spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei.*
Huic caritati adest indiuidua diuinorum praeceptorum obseruantia,
de qua apud Ioann. cap. xvi. Dominus dicit: *si diligitis me, man-*
data mea seruate.

V: libenter verbum Dei audire; maiorum exhortationibus ac-
quiescere; et spirituali lectione delectari: vnde Ioann. x. legimus:
onus meae vocem meam audiunt.

VI: Deiparae Virginis specialissimus cultus: exponi enim de Bea-
tis-

tissima Virgine potest illud Prouerb. cap. viii: *qui me inuenit in-*
ueniet vitam, et hauriet salutem a Domino.

VII: confidere in Deo, neutiquam in homine, iuxta id quod
Dauid Psalm. xxxix. ait: *beatus vir, cuius est nomen Domini*
spes eius.

VIII: signum est sollicitudo in vitandis peccatis; praeteritorum
criminum anxietas, et amaritudo; maximum Deum placandi stu-
dium; Sacramentorum frequens vsus; verborum castigatio; mentis
puritas; candor morum; conscientiae sedula examinatio; propositum
vsque in finem perseuerandi; et futuri iudicii mixta cum spe for-
mido. Quod si quae alia signa praedestinatorum sunt, ad haec fa-
cile reducuntur.

Atque ex his habetur quoque quanam reproborum signa sint:
scilicet quae dictis contrariantur atque opponuntur.

Placet tamen scalam perditionis reproborum secundum omnes
quibus constat gradus efformare, vel construere. Igitur reprobos
primum leuiora peccata contemnit, quibus multiplicatis, paulatim
torpescit, et derelinquit illum cor eius, crescit effraenata cupiditas,
flaccescit orationis studium, ac sensuum custodia; atque a scintilla
vna augetur ignis, et qui minora spernit in maiora prolabitur: dein-
de contrahitur macula mortalis culpa, quam sequitur mors ani-
mae, recedente ab ea cum gratia sanctitatis Deo vita spirituali cu-
iusque substantiae. Descendit tertio gradu impius in peccandi con-
suetudinem, qua, veluti catena quadam constringitur, adeoque gra-
uatur, vt nequaquam surgat ad poenitentiam. Hinc delabitur in men-
tis excaecationem; impius enim, quum in profundum venerit, con-
temnit; et ita excaecatur, vt nec videat, nec intelligat corde. Pro-
fundior tum, ac deterior succedit gressus, hoc est, cordis obdu-
ratio, animique pertinacia: de qua Apostolus ad Rom. ii. ait: *secun-*
dum duritiam tuam, et impenitentem cor thesaurizas tibi iram in
die irae, et reuelationis iusti iudicii Dei. Et Eccl. iii: *cor durum*
habebit male in nouissimo. Faxit Deus vt nemo nostrum per hos gra-
dus perditionis progrediatur.

De cetero, quum in Sacris litteris, et apud Ecclesiasticos Scrip-
tores frequens sit libri vitae mentio, nec inutile certe, nec iniucua-
dum erit libri huius notionem euoluere, illumque describere, vt fa-
cillior sit eorum quae de eo traduntur, intellectus. Omnia itaque
com-

complexus est S. Thomas (8): hinc ex eo petenda nobis, et huius libri notio, et testimoniorum, quae et in verbo Dei scripto, et in Patrum elucubrationibus de illo sunt, legitima explicatio. Praenotat vero ille vitae librum multipliciter dici. Primo librum qui obtinendae vitae aeternae doctrinam continet, de quo Eccles. xxiii. dicitur: »haec omnia liber vitae.« Secundo, librum qui sanctae vitae exemplar et forma est, nempe Christum; de quo illud Apocalypses xx: *alius liber apertus est.* Et Magnus Gregorius in Moralibus: »liber vitae dicitur ipse Iudex venturus, quia quisquis eum viderit, mox cuncta quae fecit ad memoriam reuocabit, « *quia scilicet*, subdit Dr. Angelicus, *eo inspecto quilibet scire poterit, in quo exemplari concordauerit, et in quo discordauerit.*

Tertio diuinam quandam vim, qua fiet, vt Augustinus ait (9): »vt cuique opera sua bona vel mala ad memoriam reuocentur, quae nimirum diuina vis libri nomen accipit.« Sic autem inquit, S. Thomas (10), »nunc non agimus de libro vitae, sed secundum quod liber vitae dicitur representatio eorum, qui ad vitam peruenient, qui dicuntur in libro vitae conscripti, « ducta a rebus humanis similitudine. Ad quamlibet enim similitudinem, quae alicuius Rectoris prouidentia regitur, nullus admittitur nisi secundum gubernantis ordinationem: quare qui in collegium multitudinis sunt cooptandi, conscribi solent, quasi multitudinis illius futuri consortes; eaque conscriptione multitudinis Princeps dirigitur ad excludendos, vel in subiecta sibi multitudine referendos aliquos. Quae vero multitudo sapientius gubernata quam triumphantis Ecclesiae collegium, quae in Scripturis Ciuitas Dei dicitur? Eorum ergo, qui ad beatam societatem illam admittendi sunt, descriptio, siue representatio, liber vitae dicitur, quod ex Scripturarum loquendi modo colligitur. Legitur enim Lucae x: *gaudete et exultate, quia nomina uestra scripta sunt in caelis.* Isaiæ iv: *Sanctus uocabitur omnis, qui scriptus fuerit in uita in Hierusalem.* Et ad Hebraeos x: *accessistis ad montem Syon, et Ciuitatem Dei uiuentis Hierusalem coelestem, et multorum millium Angelorum frequentiam, et Ecclesiam primitiuorum, qui conscripti sunt in caelis.*

Hinc concludendum cum S. Thoma, librum hunc vitae non esse quid creatum, sed increatum. Intelligimus enim, oportere, vt

(8) Prima Parte, quaest. xx.v. art. 1. 2. et 3.

(9) Lib. xx. de Ciuit. Dei cap. 14.

(10) Vbi supra.

ex eorum qui ad beatam vitam delecti sunt, descriptione, dirigatur ad tribuendam aeternam vitam beatissimae illius multitudinis Rector; nempe Deus. Qui autem prima, et summa omnium regula est, potestne a quopiam creato dirigi? Liber ergo vitae aliquid increatum dicit. Quid autem hoc? Ipsa Dei cognitio, qua firmissime percipit quos et quor ad aeternam vitam elegerit. Vt enim apud nos exarari aliquid in libro solet ad succurrendum memoriae, ita allegorice descriptum aliquid in cuiuspiam mente dicitur, quod in eius animo firmiter haeret. Quia ergo Deus aeterna et immutabili cognitione notatos atque perspectos habet omnes, et singulos, quos ad beatam vitae consortium destinauit; immobilis haec cognitio liber vitae per metaphoram dicitur: quare definiri liber vitae sic potest: certissima et omnino fixa Dei cognitio, qua exploratum habet electorum numerum.

Ex quibus insuper patet, librum vitae secus ac Veteres aliqui a D. Thoma refutati (11) senserunt, non personaliter, sed essentialiter dici; seu non esse alicuius diuinae Personae proprium, sed toti Trinitati communem. Adnotat tamen S. Thomas (12), librum vitae Filio appropriari, explicatque, quae sit uerbi huius apud Ecclesiae Magistros significatio. »Appropriare, inquit, nihil est aliud, quam commune ad proprium trahere.« Vt ergo sapientia Filio appropriatur; ita et liber vitae, cuius est in cognitione posita notio. Quoniam autem in illud Psalm. xxxix. quod de Christo dictum esse Paullus ad Hebraeos ix. interpretatur: *in capite libri scriptum est de me*, ait Glossa, *apud Patrem, qui est caput mei*, quare Patri uidetur potius tribuendus liber vitae quam Filio, de quo in Patre scriptum est; respondet ibidem Dr. Angelicus, Patrem libri caput dici, non quod ei magis quam Filio ratio libri conueniat, sed quia Filius, cui liber vitae appropriatur, a Patre oritur.

Quo autem nitidam, explicatamque libri huius habeamus notionem, illud et hic quaeri potest; num liber vitae idem sit, ac diuina praedestinatio: haec enim uidetur esse Augustini sententia, ubi scribit (13): *liber vitae est praedestinatio eorum, quibus debetur uita aeterna.* Verum S. Thomas, pro maxima qua Augustinum prosequutus est reuerentia, vt eius euoluat mentem, promatque genuinum eius sensum, quartum memoratae quaestioni articulum.

(11) Quaes. vi. de Veritate art. 2.

(12) Laudato loco.

(13) Lib. xx. de Ciuit. cap. 15.

lum addit, in quo Augustini testimonium cum his quae dicta sunt, cohaerere demonstrat. Praedestinatio itaque, et liber vitae idem formaliter non sunt, sed materialiter est liber vitae ipsa praedestinatio; quia nimirum in libro vitae veluti descripta repraesentatur: ut dilucide ibi S. Thomas demonstrat. Neque aliud sibi Augustinum voluisse adfirmat, quum dixit, librum vitae praedestinationem esse. Hanc vero ad eius dictum adhibitam interpretationem legitimam esse patet ex libri vitae definitione ab eodem Augustino tradita; videlicet: *liber vitae est praescientia Dei, quae falli non potest, eorum qui salui fiunt.*

Ceterum quum non electorum dumtaxat, sed et reproborum habeat Deus numerum exploratissimum; num libro vitae, qui est cognitio praedestinatorum ad gloriam respondet liber mortis, qui descriptos repraesentet praecordinatos ad aeternum interitum? Negat S. Thomas (14); hocque, inter alia, momento, quod plane decretorium est, suam sententiam roborat: nimirum, quia ut ait Auctor libri de diuinis nominibus cap. 1: *de diuinis non est audendum aliquid dicere, nisi quod est per auctoritatem sacrae Scripturae introductum;* scilicet expresse, vel tacite, quoad verba vel quoad rem verbis significatam. Etsi autem libri vitae frequens in diuinis litteris mentio fiat, libri tamen mortis vbinam mentio est? Quod inde proferri testimonium potest, ex quo recte possit colligi, hunc librum in Deo ponendum esse? Audendum ergo non est funestum hunc librum Deo attribuere. Momenti etiam multum habent ad suadendum rationes quas S. Thomas adiecit. Nec enim, ait, apud homines consuetum est eos qui repelluntur, conscribere, sed eos qui eliguntur. Non igitur respondet reprobationi liber mortis, ut praedestinationi liber vitae.

At exurgit hinc haud leuis difficultas: videlicet, quum sit liber vitae cognitio certissima, et plane immutabilis, qua Deo comprehensus est electorum numerus, qui fieri potest, ut de libro hoc aliqui deleantur; quemadmodum Psalm. lxxviii: *legere est: deleantur de libro viventium, et cum iustis non scribantur?* Hanc difficultatem nonnulli soluere conati sunt, ut S. Thomas refert (15), verba Psalm. sic exponentes, ut non secundum rei veritatem, sed secundum hominum opinionem, dicta illa fuerint, quatenus homi-

(14) Prima Parte, quaest. xxiv. art. 1. ad 3. et quaest. vii. de ve-

rit. art. 8.

(15) Prima Parte, quaest. xxiv. art. 3.

nes ex praesenti iustitia, seu morum probitate, quam vident, aliquos aestimantes, putant, eos in Libro vitae descriptos: verum quum vel in hoc, vel in futuro saeculo patebit, excidisse illos a iustitiae, seu gratiae statu, dicentur de libro vitae deleri; seu constabit hominibus vere illos non fuisse in eo libro conscriptos: nam et in Scripturis ea saepe dicuntur fieri quae declarantur. Tamen haec interpretatio non probatur Angelico Praeceptorum, nec probari sane cuiquam cordato potest. Non deleri enim de libro vitae inter eximia principalioraque Sanctorum praemia in Scripturis numeratur, ut Apocalyps. ii. vbi dicitur: *qui vicerit, vestietur vestimentis albis, et non delebo nomen eius de libro vitae.* Quod autem Sanctis promittitur praemium in sola hominum potestate positum illud est? Ergo vera illius testimonii intelligentia haec est: quum sit liber vitae omnium qui ad aeternam vitam ordinati sunt, in mente Dei conscriptio, adnotat S. Thomas, ordinari homines ad tam excellens bonum ex diuina praedestinatione, seu efficaci diuinae voluntatis proposito, et ex gratiae dono. Quae ex diuina praedestinatione est ordinatio numquam deficit, sed immobilis omnino ea est, sicut et Dei voluntas: quae vero ex sola gratia est, deficere illa potest, deficitque quandoque. Ergo quos Deus priori modo ad gloriam ordinavit, hi simpliciter in libro vitae conscripti sunt, de quo numquam delentur: quos autem ex sola gratia, hi dumtaxat secundum quid in libro vitae descripti sunt, de quo et possunt deleri, et delentur, quia gratiae iacturam facere possunt et faciunt.

Quartus igitur liber hunc in modum absolutum sit, quem plus fortasse nimio longum fecimus: tametsi non sint longa, quibus nihil est, quod demere possis.

EXPLICIT.

240

